

Verslag van de Cursus Natuurlijk Tuinieren

Het bestuur van KD had besloten om van het 'jubileumcadeau' ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Bond de Volkstuinders een cursus Natuurlijk Tuinieren aan te bieden. Met een geringe eigen bijdrage was er in de cursus van Roos Broersen plaats voor 30 tuinders.

Naast de leden van de werkgroep *Natuurlijk Tuinieren*, waren er nog tien enthousiaste tuinders die op 3 woensdagen in het clubgebouw bij elkaar kwamen om van Roos te horen hoe het er allemaal aan toe gaat bij Natuurlijk Tuinieren.

Basiskennis.

De cursus van Roos Broersen bevat praktische *basiskennis*, met alle ingrediënten die nodig zijn bij natuurlijk tuinieren. En ook al heb je het idee dat je aardig bekend bent met en misschien al gevorderd bent in het natuurlijk tuinieren dan leverde de cursus toch veel bruikbare tips en adviezen op. Daarbij was het heel plezierig om met elkaar, in deze groep, bezig te zijn met natuurlijk tuinieren en niet in je eentje in je tuin, en er ontstaan makkelijker plannen en ideeën voor een natuurlijke tuin.

Bij natuurlijk tuinieren ga je uit van wat de natuur je te bieden heeft en is het belangrijk dat je enige kennis hebt van de natuurlijke omstandigheden, de groeifactoren, de verschillende planten. Natuurlijk tuinieren betekent zodanig tuinieren dat de natuur zich optimaal in de tuin kan ontwikkelen. Je zoekt naar mogelijkheden om planten- en dierenwereld met elkaar in harmonie te brengen.

De cursus was voor de een nuttige herhaling van reeds bekende informatie en voor ons allen belangrijk om te volgen omdat Klein Dantzig wil inzetten op het Keurmerk NT. De boodschap van Roos was duidelijk: zorg ervoor dat de hele tuin begroeid is, zo krijgt onkruid geen kans. Zij benadrukte ook het gebruik van compost voor de tuin - je voedt de grond en daarmee de planten. En je gebruikt dat wat de tuin je zelf aanbiedt.

Gebruik COMPOST en de NATUUR doet het werk!

Gebruik compost, want compost houdt water en voedsel vast in de bodem en stimuleert het bodemleven. Zet de wormen aan het werk door gebruik van bladafval e.d. en houd de bodem bedekt met bodembedekkende planten of mulch (bijv. compost, stro, houtsnippers, grasmaaisel)

Maak een composthoop! Afval wordt 'zwart goud'.

Een goede composthoop moet een combinatie zijn van droog en nat materiaal. Compostwormen zijn klein en rood, dit zijn geen regenwormen. Voeg gewone en kruipende smeewortel toe als natuurlijke compostversneller.

Aan de composthoop kun je wel kalk toevoegen, maar liever geen of weinig mest.

Het *omzetten* van de composthoop is niet nodig als je de lagen goed afwisselt.

wat hoort WEL op composthoop	NIET op compost, kan wel GFTbak
• klein tuinafval	grof tuinafval
• dunnere takjes	dikke takken
• bladverliezend groen	groenblijvend spul > hakselen
• weinig grasmaaisel	veel grasmaaisel
• doornloos groen	groen met doorns
• onkruid	onkruidwortels/zaad
• afval kamerplanten	planten met ziektes
• konijnenzaagsel/stro	hondenpoep/kattenbak
• organische (stal)mest	kunstmest
• kalk /eierschalen	potgrondresten > grond
• schillen peren/appels	schillen citrusfruit (schimmelt)
• houtas/haren mens/dier	brood
• EKO-aardappelschillen	bespoten aardappels
• pindadoppen	hazel/walnotendoppen
• fijne groenteresten	grove groenteresten (kool)
• rauwe groente	rest gekookt eten (vet/zout)
• koffie/theeresten	vlees/visresten
• uitgebloeide EKO-bloemen	niet-EKO-bloemen

Groefactoren

Als je het hebt over de *groefactoren* van een plant dan denk je aan de behoefte van de plant: licht, zonnig, (half-) schaduw, benodigde ruimte onder en boven de grond, wind en beschutting. Water en voeding. Let hierbij concurrentie van groefactoren, want je zult zien: de sterkste wint. Ook hier.

Grondsoorten

Kies planten die passen bij de grond en de omgeving

Zandgrond – compost (= bodemleven) toevoegen

Kleigrond – bij bewerken een spitvork gebruiken (4 platte tanden) ipv een spade, je kunt verticale drainage toepassen: met grondboor diepe gaten boren en vullen met grind, grof zand, de bovenste (groei)laag 30 cm afdekken met aarde.

Voeg zand en compost toe in de grond wanneer (klei)grond door droogte is gebarsten

Veengrond - = zwart, nat, zuur en voedselarm, bestaat voor meer dan 35% uit organisch materiaal, vooral plantenresten.

Een goede bodemstructuur bestaat uit:

- ◇ 50% vaste delen (anorganisch = steen, zand)
- ◇ 25% lucht
- ◇ 25% water
- ◇ organische stof (plant + dier)

Groente

Voor de groenten in je tuin kun je een *groentebak* gebruiken: gebruik hiervoor bijvoorbeeld een langwerpige specibak (40 x 70 cm). Maak gaten in de bodem, èn op 1,5 cm hoogte, zet de bak iets gekanteld neer, bedek de bodem met scherven en anti-worteldoek en vul de bak met kokosgrond - wel elke 3, 4 jaar bijvullen met compost.

Wat handig is te weten over (be)mest(en): N, P, K

stikstof (N) is voor groene groei – bloedmeel, dit is een enkelvoudige meststof

Fosfor (P) – zorgt voor wortelgroei, zaadvorming – beendermeel (idem)

Kali(K) voor de vochthuishouding en bloei – bijv. vinassekali (idem)

Kalk (ca) voor de siertuin, bijv. Azet (verhouding 7+6+6)

Koemest (7+3+4)

- ➔ Let in het voorjaar op de vloeibare meststof die de Lidl verkoopt, deze is natuurlijk en zeer voordelig!
- ➔ Veel stikstof 'jaagt' een plant op, gebeurt vooral bij groente.

Let bij de aanschaf van zakken compost of aarde op het RHP-merk – dat is goed.

RHP is het Europese kenniscentrum voor substraten, deze substraten geven garantie voor een optimale start van de teelt en het RHP-keurmerk biedt zekerheid dat het substraat voldoet aan de juiste kwaliteitseisen voor water- en luchtgehalte, pH en bijvoorbeeld EC. Ook biedt het zekerheid dat het substraat zuiver en schoon is en dat het veilig kan worden toegepast zonder risico's voor de teelt. Het RHP-keurmerk waarborgt de kwaliteit van teeltmedia in de keten, van grondstofwinning tot bewerking en aflevering bij de gebruiker op het bedrijf.

Ziektes en plaagdieren.

In elke tuin krijgen we helaas ook te maken met ziekten en plagen. Hoewel, deze zouden zich minder voordoen als je er rekening mee houdt dat je veel plagen en ziekten bij planten kunt voorkomen door je te laten leiden door wat de natuur je geeft (les 1!). De oplossing tegen veel vraatbeesten is het stimuleren van andere nuttige dieren. Zorg ervoor dat egels graag in je tuin komen. <http://www.egelbescherming.nl/de-egel/egels-in-uw-tuin/>

Of zorg voor verhoogde bedden (tegen slakken), of leg uitgeperste sinaasappelhelften neer, slakken verzamelen zich daarin en 's morgens kun je ze opruimen.....

Er zijn aaltjes die je kunt inzetten tegen diverse vraatzuchtige larven.

Verwijder dood en ziek, beschadigd hout uit bomen en planten. Voorkom schade door ingroeien van knellende boombanden.

Voorbeelden zaai onkruiden: Canadese fijnstraal, kaal knopkruid, klein kruiskruid, nagelkruid, kleine brandnetel, kleefkruid, stinkende gouwe

Wortelonkruid: kweekgras, zevenblad -> wieden met drietand, afdekken (verzwakt het onkruid)

Levermos –grond goed losmaken, zand en compost toevoegen. Mos op fruitbomen kun je afborstelen, houd de boom luchtig (door snoeien) en zonnig. Geef flink wat compost.

Snoei om echt te verwijderen, als de groei uit de plant is, na de langste dag

Wist je dat

- ◇ kruidachtigen – 1-jarigen (goudsbloem, Oostindische kers) en 2-jarigen (digitalis, akelei) niet verhouten en investeren in zaad, niet in hun wortelgestel.
- ◇ je om vogels in de tuin te lokken niet alleen nestkastjes moet aanbieden maar ook waterschalen, schuilplekken en voedsel
- ◇ *GIER* kunt maken van van onkruid
- ◇ het gebruik meststoffen niet echt noodzakelijk is, en dat je alleen natuurlijke meststoffen (die binden zich aan de grond) geeft als dat nodig is bijvoorbeeld in de moestuin (van maart tot aug.)
- ◇ Gewone bladcompost niet veel meststoffen bevat
- ◇ een *broedruiter* mooie broedgelegenheid kan bieden – dit is een pyramide van palen, gevuld met takken, (laat deze begroeien met bv. kamperfoelie)

Doen

- ◇ Maak een beestjeshotel van restmateriaal
- ◇ Verwen je gazon met bloedmeel
- ◇ Laat dode bomen staan zolang ze niet gevaarlijk zijn
- ◇ Plaats waardplanten waarop vlinders hun eitje kunnen afzetten
(www.wildeweelde.nl,
<https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/tuinieren-voor-vlinders>)